ఆగిపోయావే..." అన్నాడు వాసూ. పొడుగ్గా, హుందాగా వున్నాడు మూర్తి. అనూరాధ సిగ్గుపడుతూనే అతని పక్కన నిలబడింది...ఇద్దరూ కలిసి...ఒకేసారి దణ్ణంపెట్టారు రుక్మిణికి.

"బ్రాండ్ న్యూ దంపతులు... నాలుగ్గంటలైనా కాలేదు! ఆశీర్వదించు.." అన్నాడు వాసూ నవ్వుతూ...

ఓ పక్క ఆశ్చర్యం...మరో పక్క పెద్దభారం దిగిపోయిన ఆనందం కలగలిసి కంగారుపెడుతుంటె కళ్ళల్లో నీళ్ళు కదుల్తుంటె రెండు చేతులూ ఎత్తింది రుక్మిణి...

కాస్సేపు కూచుని ... ఆరోగ్యం కుదుటపడగానే వాళ్ళు తీసుకున్న కొత్త యింటికి వోసారి రమ్మని పిలిచి వెళ్ళిపోయారు. కొత్త దంపతులు వెడుతూ, వెడుతూ అనూరాధ వాసువేపు తలతిప్పి చూసింది. ఆ కళ్ళల్లో కృతజ్ఞతతో కదులుతున్న ఆనందం రుక్మిణి చూసింది.

'మూర్తీ, నేనూ, అనూరాధా, మేం ముగ్గురం కలిసి ఒకే కాలేజీలో చదువుకున్నాం. మూర్తిని తరుచుగా కలుసుకోవటానికి భయపడేది అనూరాధ. అందుకని యిద్దరి మధ్యా కొన్నాళ్ళు పోస్టుమేన్ ఉద్యోగంచేశాను.' అన్నాడు వాసూ రుక్మిణికి దగ్గరగా కూచుంటూ.

రుక్మిణి అలాగే చూస్తూ కూచుంది.

"ఎందుకో నువ్వు ఉత్సాహంగా ఉండటంలేదు ఈ మధ్య. నువ్వు ఎంత ఉత్సాహంగా వుంటే అంత తొందరగా కోలుకుంటావు. తెలిసిందా." అన్నాడు తిరిగి వాసూ...

అనవసరంగా అనుమానపడినందుకు మనసులో తనని తనే తిట్టుకుంది రుక్మిణి. వాసూతో తను పడినయాతన అంతా ఎలా చెప్పాలా అన్నదే రుక్మిణి ఆలోచన.

మళ్ళీ హడావిడిగా వాసూ బైలుదేరే ప్రయత్నం చేస్తుంటె ఎక్కడికో అర్థం కాక..."ఎక్కడికి"...అంది.

ఒక్క క్షణం ఆశ్చర్యపోయాడు వాసూ...తరువాత నవ్వాడు.

'అవును నీతో చెప్పలేదుగా...ఇరవై రోజుల్నించి వో ప్రెస్‌లో పార్ట్‌టైమ్ జాబ్ చేస్తున్నా...నువ్వేం బెంగపెట్టుకోకు అంత అలసిపోయే పనేంకాదులే.. నువ్వుకొంచెం కోలుకోగానే ఈ ఖర్చులు తగ్గుతాయి. అప్పుడు మానేస్తా...సరేగా ...నువ్వేం ఆలోచించకుండా విశ్రాంతి తీసుకో...' అని వెళ్ళిపోయాడు.

కళ్ళు చెమరుస్తుంటె ...'నిజంగానే అదృష్టవంతురాల్ని' అనుకుంది. నీరసం తగ్గిపోయి వొంట్లో బలంచేరుతున్నట్టనిపించింది రుక్మిణికి.

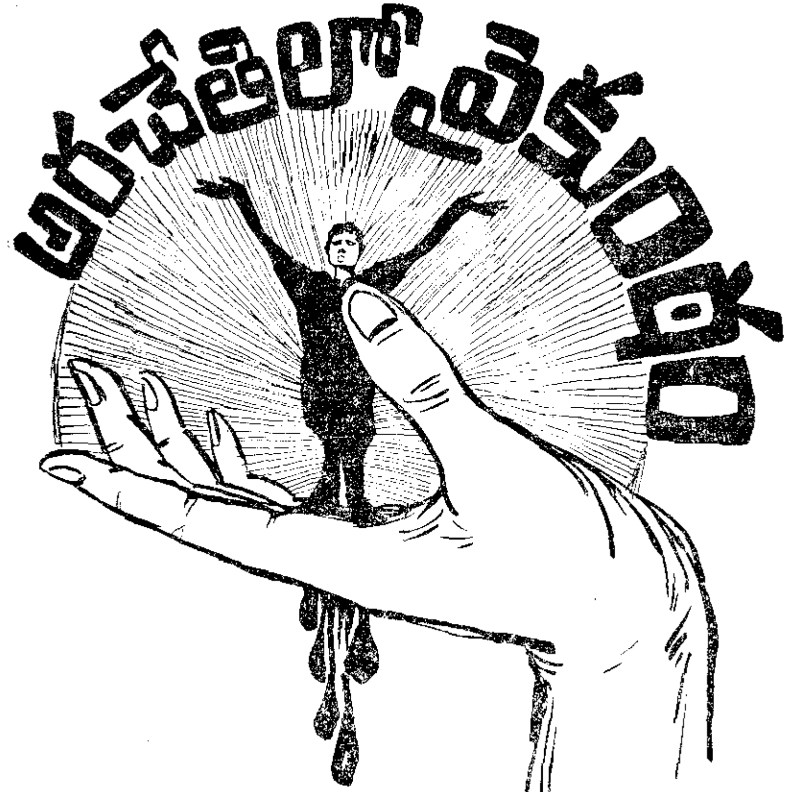

వై. రాజబాబు రాయ్

సుబ్బారావు అందరిముందూ తల వాల్చుకూర్చున్నాడు. ముఖంలో జీవకళలేదు. గడ్డం మాసింది. జుత్తురేగి కళ్ళమీదికి పడుతోంది. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ ఉండే సుబ్బారావును ఎరుగుదును, ఇలా సగం చచ్చినవాడు సుబ్బారావేనా అనిపిస్తోంది.

బయట ఎండ క్రమంగా వేడెక్కుతోంది. కుర్చీ పక్క కిటికీలోంచి ఎండ ఊచల మించి నీడలుగా సుబ్బారావు ముఖం మీదకి జారింది. మక్కా సాహెబు దానికి గల వింతఅర్థాన్ని వెదుకుతున్నాడు. అతని పక్కనే రాజా ముళ్ళమీద కూచున్నట్టుగా మాటిమాటికీ అటూ యిటూ కదులుతున్నాడు సబిన్‌స్పెక్టర్ కుమార్ సుబ్బారావును

ఏవేవో ప్రశ్నలడుగుతున్నాడు. మిల్లు యజమాని కలికిమూర్తి కంటి జోడు మాటిమాటికీ సర్దుకుంటున్నాడు. పెద్ద బొజ్జా ఆయనా. గళ్ళ లుంగీ కట్టుకున్నాడు.

వీళ్ళందరిముందూ తలవంచుకూర్చున్నాడు సుబ్బారావు.

గదిబయట చాలామంది ఏవో గుసగుసలాడుతున్నారు. జరగబోయే దేవిటో ఎవరికీ అంతుబట్టడం లేదు.

నేనుమాత్రం కిటికీలోంచి పశువుల కొట్టంలోకి చూస్తున్నాను.

ఆరేడు గేదెలున్నాయి. వాటితాలూకు దూడలున్నాయి. అటుపక్క ఎత్తైన ఆవుంది. గంభీరంగా ఉంది. మేత కోసమే పుట్టినట్టుగా ఉంది. తలెత్తడం లేదు. జనుము తింటోంది. మరీ యిష్టం లేనట్టు తలాడిస్తోంది.

మనుషులు కూడా యింతేనా అనిపించింది. గడ్డితినడం యిష్టంలేనట్టే కనిపిస్తారు. కాని — అడ్డమైన పనులూ చేస్తారు. సాగినంతకాలం సజావుగా సాగి, ఏదో ఒకరోజు పాపం బద్దలై, చేసిన తప్పులన్నీ బయటపడతాయి.

సుబ్బారావు సంగతి అంతే అయింది.

కలికిమూర్తిగారి రైస్‌మిల్లులో సుబ్బారావు డ్రైవర్‌గా కాలుపెట్టినప్పటినించీ ఆయన వ్యాపారం మూడుపూలూ ఆరుకాయలైంది. అందుకే ఆయనకు సుబ్బారావంటే చెప్పలేనంత గురి ఏర్పడింది.

సుబ్బారావు ధాన్యం కొనేవాడు. కొంత టోకుగా అమ్మేవాడు. బియ్యం ఆడించి రిటెయిల్ డీలర్లకు సప్లయి చేసేవాడు, తవుడూ, దూగర అమ్మేవాడు. అంతేకాదు. కలికిమూర్తిగారి ఆస్తిపైనా అజమాయిషీ చేసేవాడు. కడకు తిన్నయింటి వాసాలు లెక్కపెట్టాడు.

"ఇంక వ్యవహారం జాప్యం చేసి ప్రయోజనంలేదు బాలరాజుగారూ ! మనం ముందుకుపోవాలి" అన్నాడు యస్సై కుమార్, లేచి నిలబడి.

నేనేం మాట్లాడలేదు. సుబ్బారావు వంకే చూస్తున్నాను.

"ఆ డబ్బు నువ్వేం చేశావో చెప్పవట్టేగా!" అడిగాడు యస్సై.

సుబ్బారావు మాట్లాడలేదు.

"నామాట విని, ఏం చేశావోచెప్పు ! నా శాయశక్తులా నీకు ఉపకారం చేస్తాను. చెప్పవూ—ఎలా చెప్పించాలో నాకు తెలుసు."

అయినా సుబ్బారావు నోరు విప్పలేదు. యస్సై సుబ్బారావు కాలరందుకుని లేవదీశాడు. ఆ చెంపా యీ చెంపా వాయించాడు. ఇంకా వాయిస్తూనేవున్నాడు. నాకు మనసొప్పలేదు.

"ఇన్‌స్పెక్టర్‌గారూ !" అన్నాను.

ఆయన చేయి దించి, నా వంక చూశాడు.

"మీరు తొందరపడకండి" అన్నాను.

సుబ్బారావును వదిలేశాడాయన. అందరూ నా వంక చూస్తున్నారు.

తొలినుంచీ సుబ్బారావుకూ నాకూ ఉన్న ఆత్మీయత అందరికూ తెలుసు.

సుబ్బారావు ఎంతో అమాయకంగా కనిపించేవాడు. ఎంతో ఉత్సాహంగా మాట్లాడేవాడు.

రాత్రి తొమ్మిది కాగానే నవ్వుతూ వొచ్చేవాడు. పదకొండుగంటలవరకూ ఏవేవో కబుర్లుచెబుతూ కూచునేవాడు.

అతనేరోజు రాకపోయినా ఎంతో వెలితి అనిపించేది.

"డబ్బు లేకపోతే మనిషికి విలువ లేదుసార్ ! పుడితే యువరాజుగానైనా పుట్టాలి—లేదా అడుక్కు తినేవాడిండ్లోనైనా పుట్టాలి. అంతేగానీ—ఇలా మధ్య తరగతి కుటుంబాల్లో పుట్టకూడదు. సార్ !"

ప్రేమించడంలో మజా ఉంది గురూగారూ ! మామూలుగా పెళ్ళిచేసుకుంటే మన గొప్పతనం ఏంవుందిసార్ ! ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకోవాలి. నేన్నిజం చెబుతున్నాను చూడండి — ఎప్పటికైనా ఓగొప్పింటి పిల్లను ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకుతీరతాను. లేకపోతే మీ శిష్యుణ్ణే కాదు......"

సుబ్బారావు ఆంతర్యం అప్పట్లో నా కర్థం కాలేదుగాని— ఈ సంఘటన జరిగాక సుబ్బారావులో ఎన్నెన్ని ఊహలున్నాయో చటుక్కునఅర్థమైపోయింది.

గాలిమేడలు కట్టడం ఖరీదైన పని కాదు. నిజం చేసుకోడానికి నిజంగా ధైర్యంకావాలి. సుబ్బారావు ప్రయత్నించాడు గాని — సాధిక పారలేదు.

"సుబ్బారావ్ ! నువ్వెంతో అభివృద్ధిలోకి వొస్తావనుకున్నాను— నీలాంటి కుర్రాడు మంచిపేరు తెచ్చుకుని, నలుగురిలోనూ తలెత్తుకు తిరగాలి గాని ఇటువంటి పెదవపని చేయకూడదోయ్ ! పదేళ్ళు నమ్మకంగా పనిచేసి, పన్నెండు వేలకు కక్కుర్తిపడతావా ? ఆయనేదో మిల్లు సామాన్లు కొనితెమ్మని యిచ్చిన సొమ్ము దారిలో పోయిందని అబద్ధ[illegible] చెప్తావా ? ఎవరైనా నమ్మారా నీ మాట[illegible] నువ్వేదో మూటగట్టుకున్నావనుకుంటు[illegible]న్నారు" అనుకున్నాను— లోలోపల.

సుబ్బారావు తలెత్తి చూశాడు. న[illegible] వంక చూసిన ఆ చూపుల్లో ఇదివరక[illegible] ఆత్మీయత లేదు. అతి నిర్లక్ష్యం మాత్ర[illegible] స్పష్టమైంది.

కుమార్‌ను పిలిచి అతనితో రహ[illegible]స్యంగా చర్చించాను.

"మీకు నాపైన ఏమాత్రం నమ్మక[illegible] ఉన్నా నేను చెప్పినవిధంగా చేయండి" అన్నాను.

అతను మిగతావాళ్ళతో ఆలోచ[illegible] చేశాడు.

కలికిమూర్తి అటూ యిటూ పచా[illegible]

ప్రారంభించాడు. ఎవరూ ఏం మాటలా డడంలేదు. సుబ్బారావుమాత్రం కూచుని ఉన్నాడు.

"సుబ్బారావ్ !" అని పిలిచాడు కలికి మూర్తి.

అందరూ నిలబడే ఉండడం గమనించి, అతనూ లేచి నిలబడ్డాడు.

"నువ్వేదో తప్పుచేశావని నాకెంత మాత్రం కోపంలేదు. నువ్వందరిలాంటి వాడివి కాదనుకున్నాను. నువ్వుమాత్రం దాన్ని నిజం చేయలేకపోయావు. రేపు సాయంకాలంవరకూ నీకు టైం యిస్తున్నాను. డబ్బెక్కడ దాచావో చెప్పినా సరే—లేదా తెచ్చియిచ్చినా సరే—నువ్వు మామూలుగా మిల్లులో నీ పని నువ్వు చేసుకోవచ్చు. మర్యాదగా డబ్బు తెచ్చి యిచ్చెయ్ !"

తాను చెప్పవలసిందేదో చెప్పి, కలికిమూర్తి మళ్లీ పచార్లు సాగించాడు.

"ఎక్కడికైనా దాటేయాలని చూశావో, కాళ్ళు విరిచేస్తాను. జాగ్రత్త !" అంటూ ఉరిమి, 'వెళ్లు' అన్నాడు యస్సై.

సుబ్బారావు వెళ్లిపోయాడు. అందరి దగ్గరా సెలవు తీసుకుని నేనూ బయటికి వొచ్చాను.

ఆషాఢమాసంలో ఇంత గాడుపు నేనెదగను సైకిల్పై యింటి కొచ్చే టప్పటికి ప్రాణం నిస్త్రాణ అయిపోయింది. రెండు మెతుకులు కతికి, కన్ను మూయాలని ప్రయత్నించాను. ఆలోచన సుబ్బారావుమీదికి మళ్ళింది.

"ఓగొప్పింటి పిల్లను ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకుంటాను" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ప్రేమించాడా ?

మనిషి అకార్యం జరిపితే అందుక్కారణం ఆడదైనా కావాలి— డబ్బైనా కావాలి.

అతను గొప్పవాడు కావాలనుకున్నాడు. అందుకు డబ్బు సంపాదించాలి. కష్టపడి సంపాదించాలంటే కాని పని. అవలీలగా సంపాదించడానికి అకార్యం చేయాలి.

అతని ప్రవర్తన గురించి ఎన్నో సందేహాలు కలిగాయి. కన్ను మూత పడలేదు. లేచికూచున్నాను. కృష్ణమూర్తినీ, జానకిరామయ్యనూ, తిరపన్ననూ కబురంపించాను.

కృష్ణమూర్తి సుబ్బారావుకు ఆప్త మిత్రుడు కాడు. పరమ విరోధి. ఎదుటివాడి రహస్యం తెలియడానికి అతగాడికి ఎవడు శత్రువో తెలుసుకోడం మేలైన పద్ధతి.

సుబ్బారావు తండ్రి జానకిరామయ్య. కుర్రాడి బాగోగుల గురించి అతగాడితో చర్చించడం భావ్యం.

నా అనుమానం నిజమైంది. సుబ్బారావు మాస్టర్ ప్లానువేశాడు. ఊళ్లో బాగా ఉన్నవాడు శంకరం. అతగాడి ఏకైక పుత్రికారత్నం శోభ. సుబ్బా

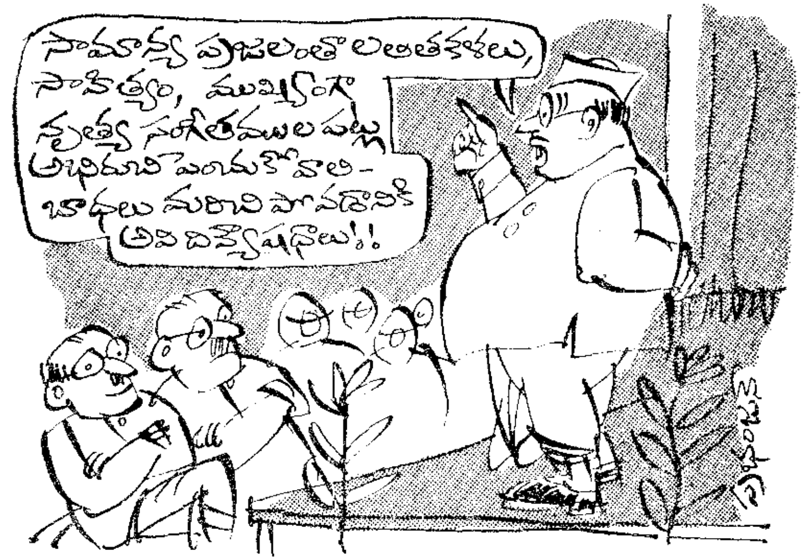

రావు ఆవిడతో మెల్లిగా స్నేహం కలిపాడు. శోభకు పాపం— అభం శుభం తెలీదు. సుబ్బారావు కలఱు వింది. గొప్పవాడౌతాడనుకుని కలలు కంది. మనసిచ్చింది. మనసీయడం ఓ గొప్ప ఘనకార్యమే ననుకుంది.

సుబ్బారావు డబ్బు సంపాదించాలని తాపత్రయపడ్డాడు. మార్గం ఏదైనాగానీ. మనీ యే ఏకైక లక్ష్యం. బ్రాకెట్ ఆట ప్రారంభించాడు. రహస్యంగా పెంకుతీత మొదలుపెట్టాడు. ఒకటనేముంది— ధనార్జనే ముఖ్యలక్ష్యంగా అతను అనేక దారులు తొక్కాడు.

"అబ్బో! వాడి సంగతి మీకు తెలీదులెండి ! కలికిమూర్తి గారిన్నాళ్ళూ కళ్ళు తెరిచి చూసుకోలేదుగానీ— ఓపాతికవేలు సంపాదించేశాడు సుబ్బారావ్! ధాన్యం కొనుబడిలో కమిషన్. అమ్మకంలో కమిషన్. తక్కడూ, దూగర అమ్మిందాంట్లో సగం వీడి జేబులోనే. ధాన్యం ఆడిందంతా వీడు లెక్కరాస్తున్నాడనుకున్నారా? మిల్లులో సామానెంత కొట్టేశాడో మీకు తెలీదు బాబుగారూ! పాతవి పనికిరావని చెప్పి కొత్తపార్ట్సు తేవడం తెచ్చినవి అమ్మేయడం, పాతవి అతికించేయడం—ఇదేగా వీడిపని. వెధవ—కక్కుర్తి పనిచేశాడుగానీ— ఆ పాతిక వేలతో సంతృప్తిపడ్డా బాగుపడిపోను..."

కృష్ణమూర్తి చెప్పింది వింటూంటే నాకు తలతిరిగిపోయింది. ఇన్నాళ్లూ సుబ్బారావు సంగతంతా నాకు తెలుసని

భ్రమపడ్డాను. అతని మాటలు విన్నాను గాని, అతని చేతలు చూశ్వేదు. అతని కలలు, ఊహాలు తెలుసుగాని— అతని అంతర్యం నాకు అంతుపట్టలేదు.

జానకిరామయ్య కూలీ నాలీ చేసుకు బతుకుతున్నాడు. భార్యపోయాక అతగాడు చేయికాల్చుకు కాలంగడుపుతున్నాడు. వెనక ఆ స్థితిలేకపోయినా అతగాడికి ఆత్మాభిమానం పోలేదు.

"నా కడుపున చెడబుట్టాడుకదండీ! తలవంపులు తెచ్చాడు. కక్కుర్తి బుద్ధి పనికిరాదు బాబుగారూ! బతికే నాలుగు రోజులైనా నీతిగా బతకాలిగాని— అటువంటి కక్కుబతుకు బతకూడదండీ! మక్కెలిరగదన్నండి వెధవని. నాకు కొడుకు లేడనుకుంటాను. ఏ కాలో చెయ్యో విరిచెయ్యండి—అప్పుడుగాని బుద్ధి రాదు వాడికి" అన్నాడు జానకిరామయ్య.

సుబ్బారావు డబ్బు సంపాదించాలన్న తాపత్రయంతో అడ్డమైనగడ్డీ కరిచాడన్నది స్పష్టమైపోయింది. పన్నెండు వేలూ, అతనే కాజేశాడన్నది నిర్ధారణ అయింది.ఇక ఎటొచ్చీతేల్చుకోవాల్సింది— అతనా డబ్బెక్కడ దాచాడన్నదే.

అతనిపై అభిమానం చూపవలసిన పనిలేదు నాకు. అతను మంచివాడనుకున్నాను. అభివృద్ధిలోకి వస్తాడనుకున్నాను. నా ఆశ నతగాడు ఖూనీ చేశాడు.

ఇంకా ఎండ తగ్గలేదు.

మిల్లులో కూలీలకు మేస్త్రీ తిరపన్న. అతనిని ఆకట్టుకోనిదే అక్కడ నాటకం సాగదు. బానెడు బొట్టతో వచ్చాడు తిరపన్న. అప్పటి కప్పుడే మందు బిగించేశాడు. మంచి ఊపులో ఉన్నాడు.

"దండాలు దొరా!" అన్నాడు అతి వినయంగా.

కూర్చోమన్నాను. ఆ సంగతీ ఈ సంగతీ కదలేశాను. మందులో ఉన్నాడేమో నాకు తెలియని అనేక సంగతులు గజిబిజిగా చెప్పేస్తున్నాడు.

"టూ జీరోసిదండీ అద్దురూపాయి రాయించేనండి నిన్న. తగిలిందండి. అసలు ఈ అంకెలు ఎవడు కనిపెట్టేడో గాని బాబూ..."

సుబ్బారావు ప్రసక్తి వచ్చింది. ఇక అందుకున్నాడు.

"దొంగనాకొడుకు. నా డబ్బు మింగేసేడు. ఆడికి అరుగుద్దా? సిక్కేదాకా సూత్తన్నాను. దొరకాలి నాకొడుకు —దిబ్బకెల్లిపోతాడు. నా సొమ్ముతిన్న ఎదవెవడూ బాగుపడడు..."

"సంగతేవిటి" నడిగాను.

"ఎయ్యి రూపాయిలు. ఒకటా... రెండా...అన్నీ కలిపే యిత్తానన్నాడు. ఒప్పుకున్నాను. కడకి నెత్తిమీద సెటకోపం పెట్టేడు ఎదవ!"

"వెయ్యి రూపాయలు నీ దగ్గర పుచ్చుకున్నాడా?"

అది అప్పుకాదని నాకు తెలుసు.

అసలు సంగతేవిటో అతని ద్వారానే వినాలని నా ప్రయత్నం. నిజం చెప్పేశాడు. తిరపన్నా, సుబ్బారావూ ధాన్యం కొనుగోలు, అమ్మకాలవిషయంలో లాలూచీ అయ్యారు. వచ్చిన కమిషన్లో తిరపన్న భాగం వెయ్యిరూపాయలు. సుబ్బారావు మొత్తానికి ఎగనామం వేశాడు.

ద్రోహచింతకు పొలిమేరలేదు.

తిరపన్నకు పోయిన పన్నెండువేల సంగతి ఏం తెలీదని స్పష్టమైపోయింది. ఇంక దారేది?

ఎండ జారుకుంది. చల్లటి గాలితో సాయంకాలపు చిరుచీకట్లు కమ్ముకొస్తున్నాయి.

వాకిట్లో వాలుకుర్చీలో ఆలోచనలతో విసుగెత్తిపోయాను.

చప్పుడైంది. తలెత్తి చూశాను—సుబ్బారావు.

తన మామూలు చోటులో కూర్చున్నాడు.

జుట్టంతా చెదిరిపోయింది. అతని ముఖంలో అసలు కళలేదు.

ఒకసారి నా ముఖంలోకి చూశాడు. మోకాళ్ళమీద తల పెట్టుకుని, ఒక చేత్తో నేలమీద రాస్తూ ఆలోచనలో మునిగిపోయాడు.

అతనెందుకు వచ్చాడో నాకు తెలుసు. ఎంతో కొంత నాకు ముట్టచెబుతానంటాడు. ఈ ముప్పు తప్పించే మార్గం చూపమంటాడు.

"నాకు తెలుసుసార్! నామీద మీకెంత కోపంగా ఉందో! మీకోపం వాస్తే నేను భరించలేను. గురూగారూ! మీకు నిజం చెప్పేయాలని వొచ్చాను. మీరు నమ్మినా నమ్మకపోయినా నిజం చెప్పేస్తానుసార్! ఈ పాపాన్ని కడుపులో దాచుకోడం నావల్లకాదు..."

నేను వింటున్నాను. సుబ్బారావు తను చేసినదంతా చెప్పకువొస్తున్నాడు.

"మీరు కృష్ణమూర్తినీ, మా నాన్ననీ, తిరపన్ననూ కబురంపించడం నే నెరుగుదును. వాళ్లు నిజం చెప్పంటారనీ తెలుసు. ఇంక దాచవలసిం దేమీలేదు గురూగారూ! కాని—వాళ్ళకి తెలీని కొంత నిజం చెప్పాలనే వొచ్చాను."

ఆ నిజమే నాక్కావాలి. ఆ డబ్బంతా అతనేం చేశాడో నేను వినాలి.

సుబ్బారావు కళ్ళల్లో నీళ్ళున్నాయి. ఆతని ముఖంచూస్తే నాకు జాలనిపించింది.

కలికిమూర్తికి కరెన్సీపైన మోజు కలిగింది. నమ్మినబంటు సుబ్బారావును కరెన్సీకట్టలు మార్చుకురమ్మని పన్నెండువేలిచ్చికా—పంపించాడు. సుబ్బారావు దురాశ పెచ్చుమీరింది. తను తెరచాటున కూడబెట్టిన పద్ధెనిమిదివేల రూపాయలు దానికి జతకలిపాడు. మొత్తం ముప్పైవేల రూపాయలతో అతను పట్టణం చేరుకున్నాడు. కరెన్సీముఠా ముప్పైవేలూ అందుకుంది. అరవైవేల రూపాయలు ఆ సాయంకాలం యిస్తాం రమ్మంది.

"మీకు తెలీదుసార్! డబ్బు మహా పాపిష్టిది. మా కలికిగారి కివ్వవలసిన ఇరవైనాలుగువేలూ నేను మూటకట్టుకోవాలని ఆలోచించాను. పన్నెండువేలూ పుచ్చుకుని వాళ్ళు అంతకు రెట్టింపు డబ్బిచ్చారనీ, ఆ సమయానికి ఇద్దరు పోలీసు కానిస్టేబుల్స్ వచ్చి ఆ బేగ్ గుంజుకుపోయారనీ చెబుదామనుకున్నాను. ఆ సాయంకాలం నిజంగా అంతే జరిగింది గురూగారూ! కరెన్సీముఠావాళ్ళ టెక్నిక్ ఇదేనని అంతకు ముందు నాకు తెలీదు. వాళ్ళు అరవైవేల రూపాయలు కొత్త

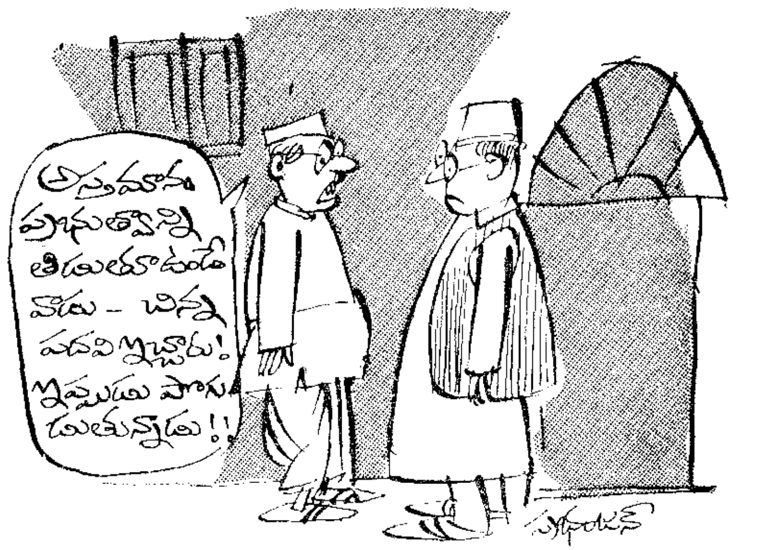

కట్టలిచ్చారు వంద రూపాయల కట్టలు ఆరూ బేగ్‌లో వేసుకున్నాను. టాక్సీ దగ్గరకు నాలుగడుగులు వేశానోలేదో నలుగురు యమభటులు వచ్చారు. నాకు నోటమాట రాలేదు. కాళ్ళు గజగజ వణికాయి. వాళ్ళు నా బేగ్ లాక్కున్నారు. నన్ను టాక్సీలోకి తోసేసి పొమ్మన్నారు. కలికిగారిచ్చిన డబ్బూపోయింది. కలికిగారి కన్నుగప్పి సంపాదించిన డబ్బూపోయింది. మీ దగ్గర అబద్ధం ఆడలేను. నిజం ఇది సార్! నే నేదో సాహసం చేసి వేలకువేలు సంపాదించి గొప్పవాణ్ణి కావాలనుకున్నాను గురూగారూ! కడకు మోసపోయాను. నన్ను క్షమించండి సార్......" అంటూ కాళ్ళమీద పడిపోయాడు సుబ్బారావు.

రెండు క్షణాలు నా గుండెలు దడదడదడదడలాడిపోయాయి. అరవైవేలు చేతికందినట్టే అంది అరక్షణంలో మాయమైపోయాయి.

ఇంతకుముందు కరెన్సీకి సంబంధించిన కథలెన్నో విన్నాను. అదంతా మాజిక్‌లా అనిపించింది. సుబ్బారావు చెప్పినదంతా విన్నప్పుడు మనసు నిజానికీ అబద్ధానికీ మధ్య అసందిగ్ధస్థితిలో పెండ్యులంలా ఊగిసలాడింది.

ఇది నిజమా?

సుబ్బారావు ఏడుపుచూచి నా మనస్సు కరిగిపోయింది.

ఆతను చేసింది తప్పే. యజమానికి ద్రోహం తలపెట్టాడు. చేతికి దొరికినంతా వెనకవేశాడు. దారిలేనిదే ముందుకెవ్వరూ

పోలేరు. అన్నీ అటంకాలే ఉన్నపుడు ముందడుగేసే ధైర్యం ఎవరికి కలుగుతుంది ?

సుబ్బారావు యోగ్యతని అతని చేతికి తాళంచేతులిచ్చాడు కలికిమూర్తి. చిన్నబుద్ధిగలవాడికి సింహాసనయోగం కలిగించడం కలికిమూర్తి తప్పు.

సుబ్బారావు వెనకేసిన పద్దెనిమిది వేలూ న్యాయంగా కలికిమూర్తిదే. కరెన్సీ మీద కలికిమూర్తికేర్పడ్డ వ్యామోహం సుబ్బారావు అన్యాయ సంపాదననీ దిగమింగేసింది.

రేపటిరోజుకు నా ఆలోచనసాగింది. ఈ కేసుకు పరిష్కారమార్గమేది ?

మిల్లు సామానులకోసం పన్నెండు వేలిచ్చి పంపానని కలికిమూర్తి అబద్ధం చెప్పాడు. ఆ డబ్బు మార్గమధ్యంలో జారిపోయిందని సుబ్బారావు అన్నాడు. పైకి చెప్పుకోలేనంత చరిత్ర దాగుంది ఈ కేసులో.

కలికిమూర్తి దురాశకు సుబ్బారావు బలికాకూడదు. ఆతని జీవితం యింత వరకూ తప్పుదారిని నడిచింది. అందుకోసం, అతగాడి భవిష్యత్తు పతనమై పోగూడదు. క్షణికమైన వ్యామోహంతో, సాహసం ఏదో చేసి గొప్పవాడుకావాలన్న దురాశతో తప్పుదారి తొక్కిన వాణ్ణి జీవితాంతం శిక్ష అనుభవించనీకూడదు.

కలికిమూర్తి కరెన్సీకోసం పన్నెండు వేలిచ్చాడు. ముప్పైవేలిచ్చినా జరిగేది యింతే. రేపు నేనిచ్చే సమాధానం యిదే.

"సుబ్బారావ్ ! నీమీదెంతో ఆశ పెట్టుకున్నాను. నువ్వు మంచివాడివి. ఒకింటివాడివై మంచిదారిలో హాయిగా బతుకుతావనుకున్నాను. ఇలాంటి నీచానికి దిగజారుతావనుకోలేదయ్యా !"

సుబ్బారా ఏడుపు ఎంతకీ దిగజారడం లేదు. నక్షత్రాలకేసి చూస్తూకూచున్నాను. చాలా పొద్దుపోయింది. తప్పు చేసినవాడి మాదిరి చంద్రుడు తెల్లమేఘం వెనక దాక్కున్నాడు.

దరిద్రం పొలిమేర అతిభయంకరమైనది. తన చేతుల్లో యిరుక్కుపోయిన ఏ మనిషినీ సులభంగా దాటిపోనీదు. వింతవింత ఆలోచనలు పుట్టిస్తుంది. విచక్షణలేకుండా చేస్తుంది. గొప్పవాణ్ణి కావాలన్న తపన పెంచుతుంది.

సుబ్బారావు దరిద్రంలో పుట్టాడు. దరిద్రంలో పెరిగాడు. దరిద్రం బారి నుంచి తప్పించుకోవాలని ఎంతో ప్రయత్నం చేశాడు. చివరికి మళ్లీ తను బయలుదేరిన చోటుకే వచ్చాడు. దరిద్రం గుండ్రంగా ఉంటుంది కాబోలు !!!

సుబ్బారావు మంచివాడు. మంచిదారిని నడవాల్సినవాడు. అతను తప్పుచేయడానికి కారణం అతని లేమి. అందుకు సందేహం లేదు.

(గత సంచిక తరువాయి)

"మళ్లీ నా దగ్గరికి రారనుకుంటాను!"

ఆమాటలు...ఆ మాటలంటున్నప్పుడు సన్నగా వణికిన కంఠం...కళ్ళలో తెరలా కదిలిన తడి ... మనోహర్ మనసునిండా క్రమ్మిన చేదును విరిచేసాయి—

చిరునవ్వుతో "మీరు ఎప్పుడు రమ్మంటే అప్పుడొస్తాను—" అన్నాడు.

"నే నెవరో నాకే తెలియని దశలో ఉన్నాను—నా జీవితంలోకి వచ్చి 'నేను నేనే' నని నాకు తెలియజేసారు! నేను నేనుగా నిలిచేటందుకు రోజుకొకసారయినా నాకు కనిపించండి !—"

విస్తుపోయాడు మనోహర్ !

విద్య ఇలా మాట్లాడుతుందని— మాట్లాడగలదని — అత నెన్నడూ ఊహించలేదు.

తన చెయ్యిజాపింది విద్య. ఆ చేతిలో తన చెయ్యివేసాడు.

స్వేదజలంతో చల్లగా ఉన్న విద్య చేతిలో ఉద్వేగంతో వేడెక్కిన మనోహర్ చెయ్యి గడగడ వణికింది !

10

వాసుదేవరావుగారు స్వయంగా మనోహర్ ఇంటికి రావటం ఇంతవరకు ఎప్పుడూ జరగలేదు. సాధారణంగా మనోహరే వాసుదేవరావుగారి దగ్గరకు వెళ్తుంటాడు.

ముందు వాసుదేవరావుగారూ, ఆ వెనుక చంద్రం తన ఇంటికి వచ్చేసరికి సంతోషంతోనూ గౌరవంతోనూ, ఆహ్వానించాడు మనోహర్—లోలోపల కొంచెం ఆశ్చర్యమూ కలగక పోలేదు.